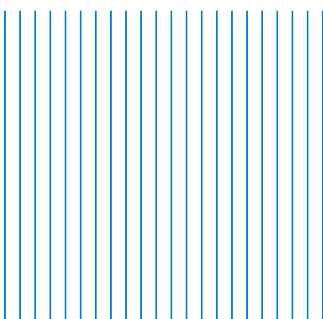

Voor wie in de jaren 1980 samen met tien-duizenden anderen meeliep in de antirakettenbetogingen, is het Vlaams Aktiekomitee tegen Atoomwapens, kortweg VAKA, geen onbekende. Dat VAKA deel uitmaakte van een veel bredere vredesbeweging die bestond uit een kluwen van organisaties, is veel minder geweten. Ondanks een gedeeld vredesideaal was die vredesbeweging een van de meest heterogene sociale bewegingen van de naoorlogse periode in Vlaanderen. Over het vredesactivisme van de jaren 1970 tot eind jaren 1980 hebben sociologen en politicologen behoorlijk wat onderzoek gedaan. Bij historici is die periode, op enkele scripties na, echter onderbelicht gebleven – oorlog en conflicten intrigeren nu eenmaal meer. Des te relevanter is dus de bijdrage van historicus Jelle Angillis. Waar de sociologische en politico-logische analyses zich vooral op macroniveau situeren, kiest de auteur voor een microstudie. Hij focust op een van de belangrijkste schakels in de vredesbeweging van de jaren 1960 tot eind jaren 1980: de Internationale van Oorlogstegenstanders (IOT). Ontstaan als afdeling van de War Resisters' International (WRI) streed de IOT samen met haar nevenorganisaties Burgerdienst voor de Jeugd (BDJ) en Jeugd en Vrede vzw voor een radicaalpacifisme. Ze stond als beweging ook mee aan de wieg van het Overlegcentrum voor de Vrede (OCV) en van VAKA, waarbij ze naast de gezamenlijke strijdpunten ook een eigen rol met een uitgesproken karakter nastreefde.

Verser in ons geheugen ligt de zogenaamde 'aardappeloorlog': op zondag 29 mei 2011 verzamelden zich meer dan vierhonderd actievoerders bij een aardappelveld in Wetteren om hun ongenoegen te uiten over het feit dat daar voor het eerst buiten een laboratorium genetisch gemanipuleerde aardappelen werden getest.

Wat bedoeld was als een ludieke actie liep uit op een kat- en muisspel met de politie en de gedeeltelijke vernietiging van het veld. De actie kreeg heel veel media-aandacht en zette het hele debat over genetisch gemodificeerde organismen (ggo's), dat al enkele decennia woedde, in de schijnwerpers.

Over dat debat en de daaruit volgende acties handelt de tweede bijdrage in dit nummer. Interessant en vernieuwend is dat de auteur, Ishka Desmedt, in haar analyse een nieuw theoretisch concept volgt. Centraal in haar analysekader is de aandacht voor de 'proto-mobilisatiefase', de fase die voorafgaat aan de eigenlijke mobilisatie en protestacties. Uitgangspunt hierbij is dat de studie van de ontwikkeling van ideeën minstens even belangrijk is voor de analyse van sociale bewegingen als de acties zelf. Tijdens die voorafgaande fase verzamelen activisten informatie, wisselen ze ideeën uit, evalueren ze andermans argumenten, ontwikkelen ze goed onderbouwde standpunten, en vormen ze een zgn. *critical community* of kritische gemeenschap. In het eerste deel van het artikel volgt de auteur de kritische gemeenschap die zich in de periode 1983-1995 zorgen begon te maken over de recentste ontwikkelingen in de biotechnologie. Vervolgens zoomt ze in op de periode 1996-2002, toen werd overgegaan tot collectieve actie.

Het opgemerkt stuk in dit nummer werd ons aangeboden door Luc Devoldere, gewezen hoofdredacteur van *De Lage Landen*. Devoldere is een begenadigd

literator met een grote passie voor alles wat Italië betreft. Hij vertaalde een manifest van auteur en activist Antonio Gramsci waarin die zijn gal spuwt over 'de onverschilligen'. Het is een vurig pleidooi tegen onverschilligheid en voor partijdigheid: 'Wie echt leeft, kan niet anders dan een burger zijn en deelnemen', aldus Gramsci. De vertaling verschijnt eerstdaags in *Was alles al gezegd, nog niet door hen. Pleidooien en aanklachten* (Uitgeverij P).

Archivaris Gert Van Overstraeten verwerkte het archief van de Vlaams-Ecuadoraanse Vriendenkring Esmeraldas en vertelt het verhaal van deze organisatie en van een van zijn voortrekkers: Luc Spanhove, 'die gekke Belg met een passie voor Ecuador'.

In het kader van de vijftigste verjaardag van de Jeugdboekenmaand presenteert bibliothecaris Ellena Franquet een selectie van gouaches uit onze collectie over 'goede jeugdlectuur'. Na jaren gissen over de context waarin die ontwerpen werden gemaakt, vond archivaris Sofie Vrielynck het antwoord ...

En dan is er eindelijk de bespreking van het werk van Jan Willem Stutje over Hendrik De Man: *Hendrik De Man. Een man met een plan*. Met dank aan recensent Dirk Luyten. Dank ook aan Marc Constandt die het boek *Antwerpen 1920: verhalen van de VIIe Olympiade* van Jasper Truyens voor ons las.

Paule Verbruggen